

POLISIA.KZ

1997 жылдан бастап шығады

№ 1 (320) қаңтар 2024

**Арғымақ мінген
сақшылар**

«БОЛАШАҚ МАМАНДАР СЫН-ҚАТЕРЛЕРГЕ ДАЙЫН БОЛУЫ ТИІС»

– Евгений Петрович, 2022 жылдың 15 желтоқсанында ІІМ Қарағанды академиясының базасында Киберқауіпсіздік және ақпараттық технология кафедрасы құрылғаны белгілі. Кафедра ашылған алғашқы жылда қандай жұмыстар атқарылды?

– Кафедрада «Kazdream Technologies» киберсынақ полигоны және «Seven Hills of Kazakhstan» сандық криминалистика зертханасы ашылды. Қолда бар жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыз ету студенттерге заманауи талаптарға сай сапалы білім беруге мүмкіндік береді.

Одан бөлек, кафедрамызда академия студенттерінің ерікті бірлестігінен құрылған киберволонтерлар тобы өз қызметін бастады. Киберволонтерлер интернетте тыйым салынған контентті таратудың мыңнан астам жағдайы туралы ақпарат берді. Нәтижесінде интернетте тыйым салынған жүзден астам сайттың қызметі бұғатталды. Со-

соңғы жылдары галамтор арқылы жүзеге асатын қылмыс түрі көбейді. Киберқылмыстарға қарсы тұру әлеуетін арттыру мақсатында ведомстволық оқу орындарында жаңа білім беру бағдарламаларын ашу туралы шешім қабылданды. Осы бағытта ҚР ІІМ Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясында «Киберқауіпсіздік және ақпараттық технология» кафедрасы ашылды. Жаңадан құрылған оқу бөлімінің жұмысы қалай жүзеге асып жатқаны жайында біз Қарағанды академиясының «Киберқауіпсіздік және ақпараттық технология» кафедрасының меңгерушісі, заң ғылымдарының кандидаты, полиция майоры Евгений Шульгиннен сұрап білген едік.

нымен қатар киберволонтерлар балалар мен жасөспірімдердің цифрлық сауаттылығы мен желідегі қауіпсіздік мәселелері бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізеді.

2023 жылдың 1 желтоқсанында Киберқауіпсіздік және ақпараттық технология кафедрасы «Киберқылмыспен күрес: жағдайы, тенденциялары, келешегі» тақырыбында халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция ұйымдастырды. Бұл конференцияға

Австрия, Ұлыбритания, Польша, Ресей Федерациясы, Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстан республикаларын қоса алғанда, оннан астам елдердің көрнекті ғалымдары мен тәжірибелі мамандары жиналды.

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы былтыр шетелдік мамандарды тарта отырып, көптеген халықаралық дөңгелек үстелдер, семинар-тренингтер, біліктілікті арттыру курстарын өткізді.

Сонымен қатар курсанттар Н.Елеукин, Б.Саясатов, А.Төкенов және Т.Жансейітов кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамының ғылыми жетекшілігімен өткен жылдың сәуір айында қаржылық тергеу жүргізу бойынша халықаралық турнирде жеңімпаз атанды.

Кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамы кадрларды даярлау мәселелерін қарастыратын 20-дан астам халықаралық ғылыми және өкілдік іс-шараларға қатысты. Мысалы, киберқылмыспен күресу

– интернет-алаяқтықпен, интернет арқылы есірткі заттарын сатумен, сондай-ақ, криптовалюталық төлем жүйелерімен байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтарды анықтау және тергеу.

– Соңғы жылдары киберкеңістік арқылы жасалған қылмыс түрлері күрт артып отыр. Ғаламтордағы алаяқтарға алданатын адамдардың саны көбейді. Бұл салада жаңа мамандарды даярлау қаншалықты тиімді? Сіз қалай ойлайсыз?

– Иә, соңғы жылдары киберкеңістіктегі қылмыстық әрекеттер айтарлықтай артып, көптеген адамдар желідегі алаяқтардың құрбанына айналып отыр. Сондықтан киберқауіпсіздік мамандарын даярлау еліміз үшін өте қажет. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Б.Бейсенов атындағы Қарағанды академиясының оқытушылары студенттерге киберқауіптерге тиімді қарсы тұру үшін қажетті білім мен дағдыларды беруге бар күш-жігерін салып келеді. Оқытушылардың

айтарлықтай мол тәжірибесі мен терең теориялық білімдері бар. Бұл студенттерге негізгі білімді ғана емес, сонымен қатар, нақты жағдайларда қажетті практикалық дағдыларды меңгеруге мүмкіндік береді. Академияның оқу бағдарламалары киберқауіпсіздіктің соңғы тенденцияларына, сондай-ақ, киберқауіптерді талдау мен оған қарсы тұрудың инновациялық әдістеріне бағытталған. Мұның барлығы болашақ мамандардың жаңа сын-қатерлерге дайын болуына және қазіргі заманғы қылмысқа тиімді әрекет етуіне көмектеседі.

– Болашақ мамандарға қандай теориялық пәндер немесе практикалық жұмыстар жүргізіледі?

– Кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамы кәсіби дайындық факультетінде, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру факультетінде, сонымен қатар, қосымша білім беру факультетінде келесі бағыттар мен пәндер бойынша сабақтар жүр-

гізіп келеді. Олардың қатарына ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, интернет желісін пайдалана отырып жасалған есірткілік заттарды заңсыз сату фактілерін ашу және тергеу, компьютерлік ақпарат саласындағы алаяқтықты тергеу ерекшеліктері, ақпараттық қауіпсіздік негіздері, ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігі, ақпараттық қауіпсіздік инциденттеріне ден қоюды ұйымдастыру, сандық криминалистика және тағы басқалар жатады.

– Киберқылмыспен күресу бөлімдерін білікті IT мамандарымен нығайту үшін академияның Киберқауіпсіздік және ақпараттық технология кафедрасының профессорлық-оқытушылық құрамында қандай тәжірибелі мамандар бар?

– Оқыту сабақтарын өткізу-

ге Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің жедел, тергеу және жедел криминалистикалық бөлімшелерінің қызметкерлері, Kazdream Technologies және Seven Hills of Kazakhstan IT холдингінің қызметкерлері тартылған. Сондай-ақ басшылықтың келісімі бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі сабақтарды өткізуге БҰҰ-ның Есірткі және қылмыс жөніндегі басқармасы мен ЕҚЫҰ-дан шетелдік сарапшылар тартылған.

– Сіздің ойыңызша, білім беру жүйесінде мамандар даярлау үшін тағы қандай мүмкіндіктерді пайдалану керек?

– Киберқауіпсіздік саласындағы білім беру жүйесін одан әрі дамыту және тәжірибеге бағытталған тәсілді күшейту үшін алмасу бағдарламалары мен халықаралық компаниялар-

мен стратегиялық серіктестіктерді қамтуы мүмкін оң шетелдік тәжірибені белсенді түрде енгізу қажет. Сонымен қатар цифрлық білім беру ресурстарын енгізу, стартап-бастамаларды қолдау және мамандандырылған оқыту арқылы оқушылардың қаржылық және цифрлық сауаттылығын күшейткен жөн. Бизнес-қоғамдастықпен серіктестікті дамыту және киберқауіпсіздік саласындағы жобаларды қолдау да жоғары білікті мамандардың тиімді қалыптасуына ықпал етеді.

– Қазіргі уақытта есірткі бизнесімен Telegram арқылы айналысып жүрген қылмыскерлердің саны артып отыр. Интернет желісін пайдалана отырып, есірткіні заңсыз сату фактілерін анықтау және тергеуді оқыту кезінде қандай ерекшеліктерді ескеру қажет?

– Telegram және осыған ұқсас

платформалар арқылы есірткінің заңсыз айналымына қатысты қылмыстардың өсуіне байланысты істі ашу және тергеуді оқытуда киберқылмыстардың күрделі сипаты ескерілуі керек. Бұл киберқауіпсіздіктің заманауи әдістерін оқытуды, криптовалюталық транзакцияларды талдауды, әлеуметтік желілерді терең түсінуді, сандық криминалистикалық талдау әдістерін қолдану, халықаралық ынтымақтастықты және жасанды интеллект пен машиналық оқыту сияқты заманауи технологияларды пайдалануды қамтуы керек. Сондай-ақ оқу және практика кезінде этикалық нормаларды, стандарттарды және құқықтық нормаларды сақтау маңызды екенін және қылмыскерлердің әдістерінің өзгеруіне жауап ретінде талдау әдістерін үнемі жаңартып отыру қажет екенін атап өткен жөн.

– Сандық криминалистиканы оқытудың маңыздылығын атап өтсеңіз. Қазіргі криминологияның ерекшеліктері бар ма?

– Қазіргі уақытта сандық криминалистиканы оқыту құқық қорғау және сот төрелігі саласындағы мамандарды даярлаудың құрамдас бөлігіне айналып отыр. Киберқылмыстың өсуі және қылмыскерлердің цифрлық технологияны қолдануы кезінде цифрлық криминалистика табысты тергеудің негізгі құралына айналды. Бұл зерттеу саласының маңыздылығы бірнеше жолмен көрініс табады. Біріншіден, сандық криминалистика сандық дәлелдемелерді, соның ішінде компьютерлерден, мобильді құрылғылардан, желілік жүйелерден және цифрлық коммуникациялардан деректерді алу, талдау және түсіндіру үшін қажетті дағдыларды қамтамасыз

етеді. Бұл дағдылар киберқылмыстарды тергеуде маңызды болып келеді. Екіншіден, сандық криминалистика үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеуді жақсарту үшін жасанды интеллект, деректерді талдау және машиналық оқытуды пайдалану сияқты технологиялық даму аспектілерін қамтиды. Бұл инновациялық әдістер сот-медициналық сарапшылардан тиісті дайындықты және заманауи технологиялық сын-қатерлерге бейімделуді талап етеді.

– Мазмұнды әңгімеңізге көп рақмет.

**Сұхбаттасқан
Сүйкім АЯПБЕРГЕНҚЫЗЫ
Суреттер жеке мұрағаттан
алынды**

